

րույթի վերադարձնելու և դրանց վերադարձնելու միջոցով վերադարձնելու և նյութերը տարածված են Հայաստանի հիմնական պատմա-ազգագրական շրջաններում:

Ավանդական գրույթների մի շարք՝ հիշյալ սովորույթը ներկայացնում է իբրև վաղուց ի վեր հաստատված իրողություն, որը սակայն վերացվում է հոգեկան, անձնական-անհատական գործոնի ազդեցությամբ/որդին հոր անհարկից հասկանում է, որ իրեն էլ նույն ապագան է սպասում/:

Սովորույթի վերացումը մի խումբ հեքիաթներում պատմության մեջ է մեծահասակների փորձի ու իմացության անհրաժեշտություն /հայրն իր գաղափարներից խելացի խորհուրդներ է տալիս որդուն, որը փրկում է երկիրը/:

Խնդրո առարկա սովորույթը հասարակական զարգացման ու ընթանական ազգակցական կապերին զուգահեռ վերանում է, վերադարձնելու միաժողովում են ներընտանեկան փոխհարաբերությունների հետ և ստանում զուտ քարոյա-խրատական գույնավորում /մեծահասակ հորը, երբեմն նաև մորը չհարգող - չհնազանդվողը պատժվում է թե նյութապես, թե քարոյապես/:

Ժ. Կ. ԽԱՀԱՏՐԹԱՆ

ԴԻՎԱԶԱՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ ՊԱՐՈՎ՝, ԽԱՀԱՏԱՎ,,

Հավատալիքների մեջ շատ լայն տարածում է ունեցել դիվա-հարությունը և նրա դարմանման ժողովրդական տարբեր միջոցները

Դիվահարությունը կապվում է հոգու պաշտամունքի և ոգիների՝ հիվանդություններ ու մահ պատճառելու,, կարողություն,, հետ, որը գալիս է անիմիստական ըմբռնումների ձևավորման ժամանակներից: Ըստ այդ մտածելակերպի, ընդ որ հիվանդները համարվում են շարքերի կողմից բռնվածներ, այսինքն դիվահարներ:

Դիվահարությունն ունեցել է որոշակի փոփոխություններ և բուժման տարբեր եղանակներ: Դիվահարության դարմանման եղանակի մի տարբերակ պահպանվել է Հայաստանի պատմա-ազգագրական մի շարք շրջաններում: Հայ գեղարվեստական և ազգագրական գրականու-

թյան մեջ բազմաթիվ տեղեկություններ կան Զանգեզուրում, Մեղրիում ու Ղարաբաղում տարածված մի,, հիվանդություն,, մասին,, որը հայտնի է խղիացավ կամ խողացավ անուսով /խաղլ,, խըղլ՝ պար ցավ բառարմատներից/:

Հիվանդությունն առաջես է կոչվում այն պատճառով, որ դիվահարվածին՝ չարով ընկածին, բուժում են պարով ու երաժշտությամբ: Դա արվել է խիստ զաղտնի, առանց ժամառակի պայմանավորվածության և առանց տարիքի ու սեռի ընտրության: Արարողությունը տեղի է ունեցել նվիրատվությամբ և մեծ հյուրասիրությամբ:

Խաղլացավի վերապրուկները և դրանց մասին վկայությունները, կապված որոշակի դեպքերի հետ, պահպանվել են մինչև 20-րդ դարի երկրորդ կեսը, անգամ մինչև Հայրենական մեծ պատերազմը, իսկ հիշողությունները, վկայություններն ու բաժանախան նպատակով որոշ գործողությունները՝ մինչև մեր օրերը:

Է. Խ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀՍՍՀ ԱՇՏԱՐԱԿԻ ՇՐՋԱՆԻ ԷԹՆՈ-ՄՏԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՄԱՍԻ-
ՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԳՑՈՒՆՔՆԵՐԸ

Արդի հասարակության էթնիկական պրոյեկտների պրոբլեմատիկայի հարցում մեծ տեղ է զբաղեցնում ազգային կողմնորոշումը, որի դրսևավորման կարևոր միջոցներից մեկը ժողովրդական մշակույթն է: Ներկա դեպքում մեր ուսումնասիրության առարկան երաժշտությունը, պարավաստը, ժողովրդական թատրոնը և ինքնագործունեությունն է: Ուսումնասիրության նպատակն է.

1. Բացահայտել ավանդական մշակույթի տարբեր ձևերի պահպանվածությունը տարբեր հասակային սոցիալական խմբերում:

2. Պարզել ազդագրական խմբերի ավանդական մշակութային փոփոխման աստիճանը և զարգացման ուղղությունները ժամանակալից պայմաններում:

3. Պարզել գյուղական բնակչության կողմնորոշումը ժողովրդական ու պրոֆեսիոնալ մշակույթի նկատմամբ:

Աշխատանքը կատարվել է Աշտարակի շրջանում ապրող ազգագրական տարբեր խմբերի հետ: Պարզվել է հետևյալը. բոլոր խմբերը պահ-